

stat. Nam Babylonii et Persae et Medi, Graeci et Romani, Aegyptii et alii suos sacerdotes habuerunt, suos et reges et iudices.

Hic autem de populo Dei loquimur, in quo fuisse jam dictam potestatem ex scriptura et patribus constat. Nam in lege naturae praefuerunt aliis Adam, Cain filius ejus qui aedificavit civitatem, Seth etiam et Noe et Sem et alii, qui populos gubernabant et politice regebant. Primogeniti etiam sacerdotio fungebantur, ut Melchisedech, quem fuisse Sem primogenitum Noe aliqui ferunt, qui erat sacerdos Dei altissimi; Abraham, Isaac, Jacob, quos sacrificasse legimus, et ob sacerdotium christos suos eos dominus vocat, quum ait apud Davidem: *Nolite tangere christos meos, et in prophetis meis nolite malignari* [Ps. 104, 15]. Esau etiam profanus dicitur a Paulo, quod vendiderit primogenita, quod eis annexum esset sacerdotium. Unde etiam sacerdotales vestes putantur illae valde bonae Esau, in quibus benedictus est Jacob ab Isaac patre suo.

41. In lege etiam Moysis distinctus est principatus civilis a sacerdotio; et hoc tributum est Aaron, principatus vero ipsi Josue post Moysen et aliis iudicibus et regibus et ducibus usque ad Herodem Ascaloniten Idu-maeum. Idcirco causae religionis semper relatae sunt ad sacerdotes ut in Deuteronomio [XVII, 18 ss.] praecipitur. *Labia enim sacerdotis, ait Malachias [II, 7], custodient scientiam, et legem ex ore ejus requires.* Egregie etiam dicitur in altero Paralipomenon: *In Jerusalem quoque constituit Josaphat Levitas et sacerdotes et principes familiarum ex Israel, ut iudicium et causam domini judicarent habitatoribus ejus. Praecepitque eis dicens: Sic agetis in timore domini fideliter, et corde perfecto. Omnem causam quae venerit ad vos fratrum vestrorum qui habitant in urbibus suis inter cognationem et cognationem, ubicumque quaestio est de lege, de mandato, de ceremoniis, de justificationibus, ostendite eis, ut non peccent in dominum et ne veniat ira super vos et super fratres vestros; sic ergo agentes non peccabitis. Amarias autem sacerdos et pontifex vester in his quae ad Deum pertinent praesidebit. Porro Zabadias filius*

Ismael, qui est dux in domo Juda, super ea opera erit quae ad regis officium pertinent; habetisque magistros Levitas coram vobis. Confortamini et agite diligenter, et erit dominus vobiscum in bonis [II. Paral. XIX, 8—11]. Haec ibi rex Josaphat, manifeste distinguens inter munia sacerdotis et regis. Quam plane distinctionem egregie cognoverat Jethro sacerdos Madian et socer Moysis cui dixit: *Sed audi verba mea atque consilia, et erit Deus tecum. Esto tu populo in his quae ad Deum pertinent, ut referas quae dicuntur ad eum, ostendasque populo ceremonias et ritum colendi viamque per quam ingredi debeant, et opus quod facere debeant. Provide autem de omni plebe viros potentes et timentes Deum, in quibus sit veritas et qui oderint avaritiam, et constitue ex eis tribunos et centuriones et quinquagenarios et decanos, qui iudicent populum omni tempore. Quidquid autem majus fuerit, referant ad te, et ipsi minora tantummodo iudicent; leviusque sit tibi partito in alios onere* [Exod. XVIII, 19 ss.]. Haec Jethro, qui quum ad legem naturae pertineret, et ejus consilium a Moyse acceptum sit et executioni mandatum, constat vel ex ejus sola sententia, utramque potestatem fuisse in lege naturae et Moysis.

42. Quod autem etiam sit in novo testamento, constat pariter ex scripturis domino dicente in evangelio: *Reddite ergo quae sunt Caesaris, Caesari, et quae sunt Dei, Deo* [Luc. XX, 25]. Et rursus: *Qui vos audit, me audit; qui vos spernit, me spernit* [Luc. X, 15]. Petro etiam dixit: *Pasce oves meas; et: Quodcumque ligaveris super terram, erit ligatum et in coelis et quodcumque solveris super terram, erit solutum et in coelis* [Joan. XXI, 17.; Matth. XVI, 9]. Paulus quoque ait: *Omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit; non est enim potestas nisi a Deo; quae autem sunt, a Deo ordinatae sunt. Itaque quicumque resistit potestati, Dei ordinationi resistit. Qui autem resistunt, damnationem sibi acquirunt* [Rom. XIII, 1 ss.]. Idem etiam de potestate spirituali ait: *Obedite praepositis vestris et subjacete eis; ipsi enim invigilant tamquam rationem reddituri pro animabus vestris* [Hebr. XIII, 17]. Licet autem tempore legis naturae et Moysis fuerit potestas spi-

ritualis et sacra, longe tamen eminent potestas spiritualis novi testamenti. Quia licet utraque a Deo sit, a quo est omnis potestas, ea tamen novi testamenti ad altiora bona dirigit, nempe ad bona aeterna, illa autem ad bona temporalia; haec etiam dirigit ad internam coram Deo justificationem, illa vero seclusa fide et gratia ad justitiam quandam externam, quam carnis emundationem vocat apostolus [Hebr. IX, 13]. Unde et dominus comparans ministerium novi testamenti ministerio Joannis ait: *Qui autem minor est in regno coelorum, major est illo* [Matth. XI, 11]. Paulus etiam apostolus conferens ministerium novi testamenti cum eo veteris ait: *Si ministratio mortis literis deformata in lapidibus fuit in gloria, . . . quomodo non magis ministratio Spiritus erit in gloria* [II. Cor. III, 7. 8]. Relicta ergo potestate illa spirituali legis naturae vel Moysis, quae minor erat regia potestate in veteri testamento, et ideo etiam summi sacerdotes regibus subdebantur, sicut etiam apud gentiles: de potestate ecclesiastica est nunc tractandum.

43. Ea vero est facultas sive potestas, qua Dei minister ei cooperatur in reducendis animis ad Deum sive vitam aeternam; sicut civilis est illa, per quam subjecti diriguntur ad vitam quietam et tranquillam in hoc saeculo. Ex quo patet potestatem ecclesiasticam non solum differre a civili sive saeculari, sed eam excellere in multis, nempe in fine, efficiente causa, forma et effectu.

44. Finis enim potestatis civilis est in pace et copia tueri plebem sibi commissam juxta illud: *Qui posuit fines tuos pacem et adipe frumenti satiat te* [Ps. CXLVII, 14]. Finis autem ecclesiasticae potestatis est, subditos perducere ad vitam aeternam secundum illud Pauli: *Attende lectioni, exhortationi et doctrinae, . . . insta in illis. Hoc enim faciens et teipsum salvum facies et eos qui te audiunt* [I. Tim. IV, 13. 16].

In efficiente quoque causa excellit potestas ecclesiastica; quia licet utraque sit a Deo, ecclesiastica est altiori modo; quia a Christo est immediate, qui apostolos praefecit et Petro dedit claves regni coelorum. Idcirco potestas

ecclesiastica descendit a Deo in Christum dominum secundum ejus humanitatem, et a Christo in Petrum, et a Petro in alios ministros ecclesiae, propter quod civitas sancta Jerusalem nova de coelo descendere visa est [Apocal. XXI, 2]. Potestas autem civilis a Deo quidem est, sed mediate, quatenus ipse communitatem creavit liberam et ei dedit lumen et facultatem eligendi sibi rectores. Et idcirco civilis potestas non ita descendit de coelo, sed ascendit potius a communitate ad regem vel alium summum magistratum, et inde derivatur ad ceteros inferiores. Quod divus Basilius docet dicens: „Paulus apostolus Romanis scribens omnibus potestatibus eminentioribus subjici jubet, potestatibus inquam mundi hujus, non spiritualibus; id quod per ea, quae subjungit, patefecit, ubi de tributo et vectigali loquitur et vel modice resistentem potestati Deo resistere pronuntiat. Si ita mundi hujus principibus, qui principatum juxta humanas leges acceperunt, tantam subjectionem per pios divina lex tribuit, idque quum adhuc in impietate viverent; quantam obtemperantiam debet religiosus ei, qui a Deo constituitur princeps et ab ipsius legibus potestatem accepit? Quomodo non resistit ordinationi Dei, qui praeposito suo resistit? At alias quoque conspicue apostolus et nominatim jubet spiritualibus praepositis morem gerere in omnibus: *Obedite*, inquit, *praepositis vestris et subditi estote; ipsi enim vigilant pro animabus vestris tamquam rationem reddituri, ut cum gaudio hoc faciant, ne ingemiscant; est enim vobis hoc utile*“ [Hebr. XIII, 17]¹.

In forma vero sive exemplari excellit etiam potestas ecclesiastica civilem; quia secundum legem a Deo revelatam et canonicam ex ea deductam dirigit potestas ecclesiastica sibi subditos; civilis vero suos secundum legem naturae et civiles ab ea deductas.

Ac proinde differt etiam effectum; quia potestas ecclesiastica justos coram Deo facere nititur, civilis autem con-

¹ Constitut. monastic. (inter op. dubia) cap. 22. Migne, P. G. 31, 1402 s.

tenta est, si boni sint moraliter vel justī, hoc est, neminem exterius laedentes.

45. Non solum igitur differt potestas ecclesiastica a civili sed etiam excellit. Quod quidem non solum ratio ut visum est, testatur, sed etiam auctoritas multorum patrum.

Unde divus Ignatius ad Tarsens. n. 8 ait: „Presbyteri subditi estote episcopo, diaconi presbyteris, populus diaconis, pro animabus hanc ordinationem custodientibus ego efficiar et dominus sit cum eis indeficienter.“¹ Idem ad Philadelph. n. 4 ait: „Principes subditi estote Caesari, milites principibus, diaconi presbyteris sacrorum administratoribus, presbyteri vero et diaconi atque omnis clerus simul cum omni populo et militibus atque principibus sed et Caesare obediant episcopo, episcopus vero Christo, sicut Patri Christus; et ita unitas per omnia conservatur.“² — Idem ad Smyrnenses n. 9: „Sicut scriptum est, *honora, inquit, fili, Deum et regem*. Ego autem dico honorare quidem Deum ut auctorem omnium et dominum, episcopum autem tanquam principem sacerdotum, imaginem Dei ferentem, principatum quidem secundum Deum, sacerdotium vero secundum Christum. Et post hunc honorare etiam oportet regem. Nemo enim potior est Deo nec similis ei, nec episcopo honorabilior in ecclesia sacerdotium Dei gerenti pro mundi salute. Nec regi quis similis est in exercitu pacem et benevolentiam omnibus principibus cogitanti. Qui enim honorat episcopum, honorabitur a Deo; et qui inhonoraverit eum, inhonorabitur a Deo. Si enim quis contra regem insurgens damnatione dignus est, quomodo ultionem evadere poterit, qui praeter episcopum aliquid egerit? Sacerdotium enim summa est omnium honorum, quae in hominibus consistunt; quod si quis inhonoraverit, non hominem inhonorat, sed dominum Jesum Christum primogenitum totius creaturae et solum natura principem sacerdotem Dei.“³

Gregorius etiam Nazianzenus laicos alloquens ait: „Vos oves, nolite pascere pastores, neque super terminos eorum elevemini; satis enim vobis est, si recte pascamini. Nolite judicare iudices neque legem feratis legislatoribus; Deus enim nequaquam Deus est seditionis et confusionis, sed ordinis et pacis. Nemo igitur caput sit, qui vix manus aut pes esse possit sive membrum aliud corporis inhonorabile; sed unusquisque, fratres, in

¹ Inter epistolas supposititias. Funk, Opera Patrum apostol. vol. II. pag. 103.

² Item supposititia. Funk ib. pag. 131 s.

³ Item supposititia. Funk ib. pag. 151 s.

eo ordine, in quo vocatus est, permaneat, licet dignior etiam existat; in illoque magis praesentem amet charitatem, quam ut eam quam non accepit, quaerat. Homo qui sine periculo subesse potest, imperare ne desideret, nec subjectionis lex solvatur, qua tam terrestria quam coelestia sunt colligata. Nec dominationem multiplicem sine dominatione faciamus.“¹ — Idem ait: „Quid autem vos principes et praefecti? Ad vos enim jam nostra se convertit oratio; ne alioquin inique omnino facere videamur atque his quidem, quae ipsorum officii sunt, suadere, vestrae autem dignitati et potentiae cedere, quasi vel pudore vel metu libere ut christianum decet loqui non audeamus; aut illorum quidem commodis consulere, vos autem negligere, quorum curam eo majorem gerere par est, quod ea res plus in utramque partem momenti habeat, majorque inde utilitas promanet, si negotium prospere successerit. Contrarium enim tum a nobis absit tum ab oratione nostra. Quid igitur dicitis? Aut quid inter nos convenit? An me libere loquentem aequo animo feretis? Nam vos quoque imperio meo ac throno lex Christi subijcit. Imperium enim nos quoque gerimus, addo etiam praestantius ac perfectius, nisi vero aequum sit spiritum carni et coelestia terrenis cedere. Hanc dicendi libertatem in optimam partem accipies, certo scio, utpote sacra sacri mei gregis ovis magnique pastoris alumna, recteque jam olim a Spiritu ducta et instituta sanctaeque et beatae Trinitatis lumine, aequae ac nos ipsi, collustrata. Proinde brevis mihi erit ad te oratio. Cum Christo imperium geris, cum Christo munus hoc administras. Ab illo gladium accepisti, non tam ut eo utaris, quam ut mineris ac terreas. Quare tibi videndum est, ut illum tanquam donarium quoddam purum et integrum ei qui dedit serves.“²

46. Leo item ad episcopos per Caesariensem Mauritaniam ait: „Si enim ad honores mundi sine suffragio tem-

¹ Orat. 19. ad Julianum tributorum exaequatorem n. 10. Migne, P. Gr. 35, 1054.

² Orat. 17. ad cives Nazianzenos n. 8. s. Migne, P. Gr. 35, 975.

poris, sine merito laboris indignum est pervenire et notari ambitus solent, quos probitatis documenta non adjuvant, quam diligens et quam prudens habenda est dispensatio divinorum munerum et coelestium dignitatum, ne in aliquo apostolica et canonica decreta violentur, et his ecclesia domini regenda credatur, qui legitimarum institutionum nescii et totius humilitatis ignari, non ab infimis sumere incrementum, sed a summis volunt habere principium, quum valde iniquum sit et absurdum, ut imperiti magistris, novi antiquis, et rudes praeferantur emeritis.¹

Felix quoque papa principem, scil. Zenonem imperatorem alloquens ait: „Certum est, hoc rebus vestris esse salutare, ut quum de causis Dei agitur, juxta ipsius constitutionem, regiam voluntatem sacerdotibus Christi studeatis subdere, non praeferre, et sacrosancta per eorum praesules potius discere quam docere, ecclesiasticam formam sequi, non huic humanitus sequenda jura praefigere, neque ejus sanctionibus velle dominari, cujus clementiae Deus voluit tuae piae devotionis colla submittere, ne dum mensura coelestis dispositionis exceditur, eatur in contumeliam disponentis.“²

Gelasius etiam Pontifex in tomo de anathematis vinculo de his duabus potestatibus et excellentia ecclesiasticae super saecularem ita ait: „Quodsi haec tentare formidant, nec ad suae pertinere cognoscunt modulum potestatis, cui tantum de humanis rebus judicare permissum est, non etiam praeesse divinis: quomodo de his, super quos divina ministrantur, judicare praesumunt? Fuerint haec ante adventum Christi ut quidam figuraliter adhuc tamen in carnalibus actibus constituti pariter reges existerent et pariter sacerdotes. Quod sanctum Melchisedech fuisse sacra prodit historia. Quod in suis quoque diabolus imitatus est, utpote qui semper quae divino cultui convenirent, sibimet tyrannico spiritu vindicare contendit, ut pagani imperatores iidem et maximi pontifices dice-

¹ Epist. 12. cap. 4. (Jaffé n. 188) Migne, P. L. 54, 651.

² Cap. Certum est 3. dist. 10. Epistola „Pietas tua“ (Jaffé n. 365).

rentur. Sed quum ad verum ventum est eundem regem atque pontificem, ultra sibi neque imperator pontificis nomen imposuit, nec pontifex regale fastigium vindicavit. Quamvis enim membra ipsius, i. e. veri regis atque pontificis, secundum participationem naturae magnifice utrumque in sacra generositate sumpsisse dicantur, ut simul regale genus et sacerdotale subsistant; attamen Christus memor fragilitatis humanae, quod suorum saluti congrueret dispensatione magnifica temperans, sic actionibus propriis dignitatibusque distinctis officia potestatis utriusque discrevit, suos volens medicinali humilitate salvari, non humana superbia rursus intercipi, ut et christiani imperatores pro aeterna vita pontificibus indigerent, et pontifices pro temporalium cursu rerum imperialibus dispositionibus uterentur; quatenus spiritualis actio a carnalibus distaret incurribus, et ideo *Deo militans minime se negotiis saecularibus implicare* [II. Tim. II, 4], ac vicissim non ille rebus divinis praesidere videretur, qui esset saecularibus negotiis implicatus, ut et modestia utriusque ordinis curaretur, ne extolleretur utroque suffultus, et competens qualitatibus actionum specialiter professio aptaretur. Quibus omnibus rite collectis satis evidentiter ostenditur, a saeculari potestate nec ligari prorsus nec solvi posse pontificem.¹ Haec Gelasius distinctas asserens potestates, pontificiam et imperatoris, et eam pontificis excellere.

47. Quod etiam impius Julianus apostata intelligens et ecclesiam ut simia imitari nitens jubebat, ut idolorum sacerdos in templo praecederet iudices. Sic enim in historia tripart. c. 29. refertur scripsisse ad idolorum pontificem: „Praesides provinciarum rarius in domum suscipe, frequenter eis scripta trans mitte. Ingredientibus eis civitatem sacerdotum nullus occurrat; quumque ad templa venerint deorum, intra januas eos nemo praecedat militum aut praecedentium officiorum, sed qui voluerit, subsequatur. Quum ad ipsum limen templi pervenerit, privatus exsistat. Tu enim sicut nosti, intus es iudex. Hoc enim sacra sanctio

¹ Apud Migne, P. L. 59, 108 s.

Lainez, Jurisdictio episcoporum.

videtur exigere.¹ Haec ibi. Constat igitur potestatem saecularem inferiorem esse ecclesiastica, atque ideo illi subservire debere. Ideo concilium Aquilejense sub Damaso celebratum ad imperatorem scribens ait: „Super omnibus igitur pietas vestra consulere dignetur, ne obtemperantes vestrae tranquillitatis statutis frustra convenisse videamur. Non solum enim cavendum est, ne nostra, sed etiam vestra decreta laedantur.“ Et paulo inferius subjungit: „Photianos quoque, quos et superiori lege censuistis nullos facere debere conventus, et eam quae de concilio sacerdotum data est congregando removistis, petimus, ut quoniam in Sirmiensi oppido adhuc conventus tentare cognovimus, clementia vestra interdicta etiam nunc coitione, reverentiam primum ecclesiae catholicae, deinde etiam legibus vestris deferre jubeatis, ut et vos Deo praestante triumphetis, qui paci ecclesiarum quietique consulitis.“² Haec ibi. Quia autem potestas civilis inferior ecclesiastica est, illam juvare et ei inservire debet, ut Felix papa superius citatus et concilium Aquilejense affirmat, nec debent quae propria illius munia sunt usurpare qui regunt, ne a domino cum Ozia et Oza percutiantur, qui illa tentarunt.

48. E contrario vero, quia ecclesiastica potestas superior est, licet qui illam habent, non debeant per seipsos temporalia exercere, quod illa indigna sint quae tales occupent, possunt tamen hujusmodi dominium temporale habere, modo eis legitime obveniat. Unde Eusebius Caesarensis de disciplina civili loquens ait: „Quis justior aut melior modus excogitabitur, quam hic sit, qui Deum principem proposuerit, et sacerdotibus communiter maximarum rerum gubernationem attribuerit, et summo pontifici sacerdotum omnium regimen commiserit, quod non censu aut genere, sed virtutis praestantia ad Dei cultum assumpsit, et legis aliarumque rerum curam illis commisit, ut ipsi et dubia decident et peccantes puniant? Quis

¹ Cassiodorus Histor. tripart. l. VI. c. 29. Migne, P. L. 69, 1050.

² Epistola Conc. Aquilejensis (anni 381) ad Gratian. et Valentin. imperatores; Mansi (edit. Florent. ann. 1759) tom. III. c. 617 s.

ergo principatus hoc melior, aut quis major Deo potest honor afferri? Tota quippe multitudo piissime Deum colit, et sacerdotibus maxima rerum cura committitur.¹ Haec Eusebius. Ex quo constat non pugnare cum sacerdotio civile dominium, licet per alios decentius exerceatur, ipsis sacerdotibus per se vacantibus judiciis ecclesiasticis. Unde Augustinus explicans visionem Joannis in Apocalypsi, qua vidit sedentes et iudicium, ait: „Non hoc putandum est de ultimo iudicio dici; sed sedes praepositorum et ipsi praepositi intelligendi sunt, per quos ecclesia nunc gubernatur. Iudicium autem datum nullum melius accipiendum videtur, quam id quod dictum est: *Quae ligaveritis in terra, erunt ligata et in coelo, et quae solveritis in terra, soluta erunt et in coelo.* Unde apostolus: *Quid enim mihi est, inquit, de his, qui foris sunt iudicare; nonne de his, qui intus sunt, vos iudicatis?*“² Haec Augustinus. Constat autem ex dictis, potestates has distinctas quidem esse, quandoque tamen concurrere in unam personam. Quandoque vero exercentur a diversis, et tunc servanda est caritas et justitia, ut neutra potestas falce mittat in messem alienam.

49. Unde in Concilio Lateranensi sub Innocentio III. dicitur: „Sicut volumus, ut jura clericorum non usurpent laici, ita velle debemus, ne clerici jura sibi vindicent laicorum. Quocirca universis clericis interdiximus, ne quis praetextu ecclesiasticae libertatis suam de cetero jurisdictionem extendat in praepudicium justitiae saecularis, sed contentus existat constitutionibus scriptis et consuetudinibus haecenus approbatis, ut quae sunt Caesaris reddantur Caesari, et quae sunt Dei Deo recta distributione reddantur.“³ — Et iterum: „Quum laicis, quamvis religiosi, disponendi de rebus ecclesiasticis nulla sit attributa

¹ Praeparat. evangel. l. VIII. c. 8 ex Josepho, De Mosaicae reipublicae forma. Liberior quidem est haec Lainii versio, apta tamen ad sensum. Accuratiorem versionem ipsumque textum graecum v. ap. Migne, P. G. 21, 613 ss.

² De civit. Dei l. XX. c. 9. n. 2. Migne, P. L. 41, 675.

³ Decreta concil. Lateran. IV. (ann. 1215) cap. 42; Mansi 22, 1027.

potestas, quos obsequendi manet necessitas, non auctoritas imperandi, dolemus, sic in quibusdam ex illis refrigescere caritatem, quod immunitatem ecclesiasticae libertatis, quam nedum sancti patres, sed etiam principes saeculares multis privilegiis munierunt, non formidant suis constitutionibus vel potius confictionibus impugnare, non solum de feudorum alienatione ac aliarum possessionum ecclesiasticarum et usurpatione jurisdictionum, sed etiam de mortuariis, nec non et aliis, quae spirituali juri videntur annexa, illicitae praesumendo.⁴ — Et paulo infra: „Constitutiones hujusmodi, et vendicationes feudorum seu aliorum bonorum ecclesiasticorum, sine legitimo ecclesiasticarum personarum assensu praesumptas, occasione constitutionis laicae potestatis sacri approbatione Concilii decernimus non tenere.“¹ Haec ibi, de distinctione potestatis civilis et ecclesiasticae, de qua quidem, civili dimissa, agendum hic est.

[Cap. II. De duplici potestate ecclesiae, ordinis et jurisdictionis, ac de utriusque causis.]

50. Igitur quia duplex esse dicitur ecclesiastica potestas, altera sive ordinis sive sacramentalis, altera vero jurisdictionis: videndum est de illis 1°. an sint; deinde 2°. quid sint; 3°. quae sint harum potestatum causae, 4°. an et unde deriventur; 5°. quomodo deriventur, scilicet an per consecrationem vel injunctionem, et an per collationem potestatis vel assignationem solius materiae; 6°. de collatione earum inter se; ubi videndum est, an distinctae sint et ab invicem separabiles, et an praeter illas opus sit alia potestate.

51. Quoad primum igitur fatendum est duplicem in ecclesia esse potestatem, nempe ordinis et jurisdictionis, quod ex ipsa scriptura et patribus et ratione constat.

De potestate enim ordinis habemus in evangelio, quod Christus eam apostolis tradiderit et eorum in eo munere successoribus, quum eis potestatem conficiendi corpus et sanguinem suum, vel eos qui conficere possint, ordinandi tradidit in coena dicens: *Hoc facite in meam commemora-*

¹ Ib. cap. 44. Mansi ib.

tionem [Luc. XXII, 19]. Eandem etiam potestatem qua possent absolvere tradidit eis in die resurrectionis dicens: *Accipite Spiritum sanctum; quorum remiseritis peccata, remittuntur eis, et quorum retinueritis, retenta sunt* [Joan. XX, 23]. De potestate etiam ordinis sacerdotalis et episcopalis meminit apostolus ad Timotheum quum ait: *Noli negligere gratiam, quae in te est, quae data est tibi per prophetiam, cum impositione manuum presbyterii* [I. Tim. IV, 14]. Et alibi ad eundem: *Propter quam causam admoneo te, ut resuscites gratiam Dei, quae est in te per impositionem manuum mearum* [II. Tim. I, 6]. Diaconis quoque potestas ordinis est data per apostolos imponentes eis manus [Act. VI, 6]. Similiter autem et Paulo ac Barnabae [Act. XIII, 3], qui etiam ipsi aliis manus imponebant, sicut in actis apostolorum dicitur: *Et quum constituissent illis per singulas ecclesias presbyteros, et orassent cum jejuniis, commendaverunt eos domino, in quem crediderunt* [Act. XIV, 22]. Ad Titum quoque ait apostolus: *Hujus rei gratia reliqui te Cretae, ut constituas per civitates presbyteros* [Tit. I, 5]. Idem quoque apostolus qualitates describit promovendorum in episcopos, presbyteros et diaconos, admonetque Timotheum dicens: *Manus cito nemini imposueris, nec communicaveris peccatis alienis* [I. Tim. V, 22]. Manifestum est igitur, esse in ecclesia ordinis potestatem. Neque minus manifestum est, esse in illa potestatem jurisdictionis dicente domino: *Si autem ecclesiam non audierit, sit tibi sicut ethnicus et publicanus. Amen dico vobis, quaecumque alligaveritis super terram, erunt ligata et in coelo; et quaecumque solveritis super terram, erunt soluta et in coelo* [Matth. XVIII, 17. 18]. Et ad Petrum de utraque potestate loquens ait: *Tibi dabo claves regni coelorum* [Matth. XVI, 19]. Et iterum: *Pasce agnos meos... pasce oves meas. Et tu aliquando conversus confirma fratres tuos* [Joan. XXI, 15—17. Luc. XXII, 32]. Per quod procul dubio potestatem hanc Petro promisit.¹ De potestate

¹ Probabiliter hic aliquid deest; etenim tribus allegatis scripturae locis, quae parallela a patribus et doctoribus ecclesiae habentur, potestas jurisdictionis non promittitur tantum, sed apud Joannem confertur, et apud Lucam ejusdem usus injungitur.